

Nr 224.

Av herr **Olsson, Oscar**, *angående kristendomsundervisningen i folkskolan m. m.*

Vid 1930 års riksdag väcktes motion om vidtagande av ändringar i undervisningsplanen för folkskolan, varigenom det nu rådande samvets-tvånget i skolans religionsundervisning i möjligaste mån skulle avlägs-nas.

I motiveringen visades att den alla svenska medborgare grundlagsen-ligt tillerkända religionsfriheten för barnens vidkommande grovt kränk-tes genom skolans religionsundervisning. Denna var nämligen så ord-nad, att en viss av samhället godkänd religiös uppfattning tvångsympa-des på de i detta hänseende värnlösa barnen, så att de sedan i de flesta fall aldrig bleve i stånd till fritt, oavhängigt tänkande i de religiösa livs-frågorna. Visserligen kan det sägas, att de vuxnas sociala färdiggjor-da uppfattningar ibland på samma sätt inympas genom skolundervis-ningen på barnen. Det är emellertid en väsentlig skillnad i fråga om fa-ran för personlighetens utveckling på grund av tvångsföreställningar i form av »gudomliga sanningar» eller tvångsföreställningar, som äro av profan natur. Skolans uppgift för karaktärsdaningen bör vara medde-landet av goda arbetsvanor och en sund moralisk och fysisk hållning utan att dessa egenskaper bindas vid speciella religiösa eller sociala upp-fattningar.

Mycken förargelse har det väckt att bolsjevikiska åsiktsriktningar för inövande av barnen i sin kristendomsfientliga och samhällsupplösande uppfattning tillämpa samma principer som skolans kristendomsunder-visning. Här tyckas alla andra vara överens om att detta är ett oför-svarligt eller rent av brottsligt ingrepp på barnets rätt till fri person-lighetsutveckling i fråga om åsikter och livsåskådning, att andlig tvångs-insnöring i av en tillfällig samhälls- och åsiktsmajoritet standardisera-de tvångströjor under den plastiska barn- och ungdomsåldern måste an-ses som en förbrytelse mot det uppväxande släktet. Enda sättet att ef-fektivt bekämpa och komma till rätta med samhälls- och kulturfaran från kretsar, som på våldets och tvångets väg vilja ta makten som and-liga diktatorer i samhället, är att skapa en så stark allmän opinion emot sådana metoder, att de sakna varje möjlighet att få fäste och utbreda sig. Men för att komma dit måste samhället se till, att det inte självt i sina institutioner kränker så oförytterliga rättigheter, som religions-och åsiktsfriheten borde vara. Samhällets enda sätt att med framgång bekämpa andlig diktatur och därmed följande osjälvständighet är att inte självt erkänna och än mindre utöva den, under någon förklädnad.

Att verkligt levande religiositet hos ett folk är omöjlig att uppnå, om det uppväxande släktet genom inympning av vad som på det åldersstadiet måste bli religiösa tvångsföreställningar och oreflekterade tanken vanor hindras i utvecklingen till andlig frihet, borde vara en självklar sanning. Men helt naturligt kan den inte göra sig gällande i ett samhälle med en auktoriserad religionsuppfattning, lika litet som man i ett sådant hos dess prästerskap kan påräkna stöd för verklig religionsfrihet. Religionen i ett sådant samhälle liksom hos dess professionella vårdare måste väsentligen vara av »denna världen», d. v. s. motsatsen till vad den kristna religionen ger sig ut för att vara.

Så länge kristendomen upptages som ett särskilt ämne på skolans schema, undgår man inte att kränka barnens, föräldrarnas och lärarnas rätt till religionsfrihet i större eller mindre utsträckning. Meningen från deras sida som motionerat i denna fråga i svenska riksdagen har aldrig varit att undanhålla barnen kunskap i fråga om den mäktiga kulturfaktor religionen och kristendomen varit och är i mänsklighetens liv och utveckling. Vi ha endast syftat till att denna kunskap inte skall lämnas lösryckt från sitt naturliga sammanhang utan meddelas i den historiska undervisningen, i läsningen och litteraturundervisningen. Naturligtvis kan en lärare även i dessa ämnen ge en undervisning, som kränker samvets- och religionsfriheten, men risken härför är oändligt mycket mindre, än om kristendomen, som nu, är ett särskilt ämne, i vilket undervisning får meddelas endast av lärare tillhörande en viss trosriktning.

Lika kränkande för samvetsfriheten som fördärvliga för en i djupare mening religiös uppfostran äro de tvångsandaktsstunder, som anordnas i form av morgonböner i våra olika skolor. Under de senaste åren har den mening vuxit sig allt starkare, vilken karakteriserar dessa traditionella bönestunder som i många fall ett neddragande eller meningslöst gyckel med de religiösa värdena. Samlingsstunder för eleverna i en klass eller en skola kunna, som erfarenheten visat från länder med mera pedagogisk insikt i dessa ting, anordnas på ett i fråga om uppbyggelse och karaktärsuppfostran mycket effektivare sätt genom att dessa traditionella bönestunder alldeles utmönstras.

Den konfessionella religionsundervisning ett flertal föräldrar säkerligen ännu önska för sina barn, bör kunna anordnas genom statskyrkans och övriga trossamfunds försorg på från skolundervisningen fri lördags- eftermiddag och i söndagsskolorna.

På grund av vad som sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att sådana ändringar i undervisningsplanerna för rikets skolor vidtagas, att

1:o kristendomsundervisningen avskaffas som särskilt ämne och undervisningen i religion och kristen-

dom förlägges till den historiska undervisningen samt läsningen och litteraturundervisningen;

2:o) morgonböner och andra tvångsandaktsstunder i skolan avskaffas.

Stockholm den 28 januari 1933.

Oscar Olsson.
